I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

575. PLENARTAGUNG DES EUROPÄISCHEN WIRTSCHAFTS- UND SOZIALAUSSCHUSSES, 14.12.2022-15.12.2022

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kestäväpohjainen kierrätys, uusioraaka-aineiden käyttö ja oikeudenmukainen siirtymä rautametalli- ja ei-rautametalliteollisuudessa”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2023/C 140/01)

Esittelijä: **Anastasis YIAPANIS**

Yhteisesittelijä: **Michal PINTÉR**

Komitean täysistunnon päätös	20.1.2022
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava elin	neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset”
Hyväksyminen jaostossa	9.12.2022
Hyväksyminen täysistunnossa	24.1.2023
Täysistunnon numero	575
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	183/0/2

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 ETSK toteaa, että laadukkaiden uusioraaka-aineiden puute ja kilpailukyvyttömät hinnat estävät uusioraaka-aineiden laajemman käytön, ja kehottaa kehittämään asianmukaisia toimintapolitiikkoja ja rahoitusmahdollisuuksia, jotta voidaan rakentaa täysin uusia kierrätyslaitoksia ja parantaa olemassa olevien kierrätyslaitosten teknologiaa. Komitea katsoo, että uusia kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja varten olisi otettava käyttöön verohelpotuksia ja -kannustimia kierrätysarvoketjun kaikissa vaiheissa kiinnittäen erityistä huomiota pk-yritysten ja startup-yritysten tärkeään rooliin siirtymässä.

1.2 ETSK kehottaa lisäämään toimintapolitiikkoja, joilla tuetaan ja rahoitetaan tutkimusta ja kehitystä kriittisten raaka-aineiden korvaamisen, luonnonvarojen kulutuksen vähentämisen ja tuotteiden tehokkuuden parantamisen alalla sekä EU:n valvonnan, riskinhallinnan ja hallinnoinnin tehostamista kriittisten raaka-aineiden alalla.

1.3 Komitea on tyytyväinen maailmanlaajuisen kiertotalousallianssin (Global Alliance on Circular Economy and Resource Efficiency, GACERE) ([1]) käynnistämiseen helmikuussa 2021 ja katsoo, että järjestön jäsenpohjaa olisi laajennettava.

1.4 ETSK katsoo, että kohdennettuja toimintapolitiikkoja ja julkisia investointeja olisi kehitettävä edelleen kaikissa jäsenvaltioissa kestävän kehityksen ja oikeudenmukaisen siirtymän edistämiseksi.

1.5 ETSK korostaa, että tarvitaan yhä enemmän työntekijöitä, jotka ovat erikoistuneet pitkäikäisten tuotteiden kierrätykseen, suunnitteluun ja valmistukseen sekä jätehuoltoon ja edistyneeseen lajitteluun. Työmarkkinaosapuolilla ja teollisuusalan kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla on erittäin tärkeä rooli oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin täytäntöönpanossa ja seurannassa. Komitea kehottaa tiivistämään vuoropuhelua ja yhteistyötä EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisten ja teollisuuden sidosryhmien välillä.

1.6 ETSK katsoo, että jätepuitedirektiivissä olisi määriteltävä asiaankuuluvat kriteerit Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja ne olisi sitten yhdenmukaistettava EU:ssa.

1.7 Jätteiden vienti olisi sallittava vain, jos kohdemaassa noudatetaan täysimääräisesti ympäristö- ja sosiaalinormeja ja käytössä on luotettavat ja tehokkaat tarkastusmenettelyt, joihin työmarkkinaosapuolet ja asiaankuuluvat kansalaisjärjestöt osallistuvat. Komitea kehottaa valvomaan tiukasti luokittelukysymyksiä ja ottamaan käyttöön asianmukaisia ja tehokkaita suojamenettelyjä viennin keskeyttämiseksi siinä tapauksessa, että vaaditut edellytykset eivät täyty. Lisäksi ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa soveltamaan samoja tiukkoja kriteerejä sekä OECD-maihin että OECD:n ulkopuolisiin maihin, kun on kyse jätevientiä koskevista ympäristösitoumuksista.

1.8 Komitea panee merkille ongelman, joka liittyy metalliromun laittomaan vientiin Euroopasta sekä EU:n ulkopuolella valmistettujen tavaroiden epäilyttävään jälleentuontiin, ja kehottaa tiukentamaan rajavalvontaa.

1.9 ETSK katsoo, että sisäisesti siirrettäviä jätteitä koskevat nopeammat menettelyt johtavat rauta- ja muiden materiaalien parempaan kiertoon, mikä lisää niiden kilpailukykyä ja vähentää niiden kasvihuonekaasupäästöjä.

1.10 Koska tuotteiden kierrätettävyyden suunnittelu on avainasemassa korkealaatuisten uusioraaka-aineiden kierron ja saatavuuden lisäämisessä, ETSK kehottaa tunnustamaan kierrätyskelpoisten raaka-aineiden ja sivutuotteiden käytön tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen (ESPR) puitteissa. Tuotteiden käyttöiän pidentämisestä tulee yhä tärkeämpää Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn kannalta.

1.11 ETSK katsoo, että ympäristökestävyyttä koskevien ja sosiaalisten vähimmäisvaatimusten sisällyttäminen rakennustuoteasetukseen yhdessä merkintöjen ja markkinakannustimien kanssa loisi tasapuoliset toimintaedellytykset kestäväpohjaisille tuotteille.

1.12 Teollisuuden asiantuntijoiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien osallistuminen on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että kiertotalouden periaatteet ovat käytössä kaikilla tuotesuunnittelun tasoilla, ja komitea katsoo, että tutkimus- ja kehitysinvestointeja sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia on vahvistettava ja että niitä on tuettava taloudellisesti.

1.13 ETSK katsoo, että ympäristöä säästävillä julkisilla hankinnoilla on keskeinen rooli kiertotalouden mallien vauhdittamisessa ja kestävyyden edistämisessä, ja on vakuuttunut siitä, että rakennustuotteiden yhdenmukaistettu standardointi EU:ssa tarjoaisi johdonmukaisen kehyksen ja vähentäisi hajanaisuutta jäsenvaltioiden välillä.

1.14 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen edistää useita lainsäädäntöehdotuksia, jotka koskevat tuotteiden korjattavuuden ja kierrätettävyyden parantamista, tuotteiden elinkaaren pidentämistä, energiamerkintöjen käyttöönottoa ja korjauspalvelujen tarjoamista kuluttajille.

1.15 Komitea katsoo, että pakkausmateriaalien kierrätettävyys olisi otettava huomioon laajennettua tuottajan vastuuta koskevissa järjestelmissä ympäristönäkökohtien perusteella mukautettuja maksuja käyttäen.

([1]) Global Alliance on Circular Economy and Resource Efficiency.

2. **Johdanto**

2.1 Euroopan komissio on tiedonannossaan ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten” ([2]) korostanut, että energiaintensiiviset teollisuudenalat ovat välttämättömiä Euroopan taloudelle ja että niitä on tuettava, jotta voidaan luoda uusia markkinoita ilmastoneutraaleille ja kiertotalouteen perustuville tuotteille, esimerkiksi terästelle. Se on myös todennut, että EU:n siirtyessä ilmastoneutraaliuteen nykyinen riippuvuus fossiilisista polttoaineista voisi muuttua riippuvuudeksi ulkomailta peräisin olevista raaka-aineista.

2.2 Covid-19-pandemia on osoittanut selvästi eurooppalaisten toimitusketjujen haavoittuvuuden ja sen, että EU on riippuvainen sen ulkopuolelta tuotavista strategisista raaka-aineista. Pula jatkuu edelleen, eikä EU näytä pystyvän tekemään arvoketjuista kestävämpiä ja valmistamaan niitä paremmin mahdollisiin tuleviin vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyviin häiriöihin.

2.3 Kansainvälisen energiajärjestön mukaan mineraalien kysyntä kuusinkertaistuu vuoteen 2050 mennessä. Koska primaariraaka-aineet ovat EU:ssa rajallisia eikä niitä usein ole unionissa lainkaan saatavilla, on keskityttävä kierrätyskapasiteetin ja -valmiuksien parantamiseen ja todellisten markkinoiden luomiseen uusioraaka-aineille.

2.4 Pyrkiessään saavuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa asetetut tavoitteet EU:n, jäsenvaltioiden ja teollisuuden sidosryhmien on varmistettava, että teollisuuden, sen arvoketjujen, työntekijöiden ja koko yhteiskunnan kilpailukyky ei ole uhattuna. Sen vuoksi Euroopan kierrätysketju jätteestä uusiin lopputuotteisiin saakka on saatettava ajan tasalle, ja siinä on keskityttävä tehokkaaseen ja kestävään kierrätykseen muun muassa edistämällä teollisen symbioosin menetelmää.

3. **Kiertotalous, uudelleenkäyttö ja kierrätys sekä uusioraaka-aineiden saatavuus**

3.1 EU pyrkii muuttamaan taloutensa kestävämmäksi ja kiertotalouteen perustuvaksi taloudeksi, jolla on potentiaalia luoda 700 000 uutta työpaikkaa ([3]). Näiden toimien tulokset ovat saavuttamassa rajansa joidenkin materiaalien, kuten raudan, sinkin ja platinan, osalta, mutta harvinaisten maametallien, kuten galliumin tai iridiumin, kohdalla kriittisten raaka-aineiden vaikutus on melko vähäinen. Arvioiden mukaan jokaisen kierrätetyn terästonnin ansiosta vältytään 1,5 tonnin hiilidioksidipäästöiltä ilmakehään. ETSK toteaa, että laadukkaiden uusioraaka-aineiden puute, yleisesti heikko saatavuus ja kilpailukyvyttömät hinnat estävät uusioraaka-aineiden laajemman käytön.

3.2 Venäjän hyökkäys Ukrainaan on lisännyt EU:n teollisuuden raaka-ainehuoltoon kohdistuvaa painetta, eikä kierrätyksen tukeminen riitä siihen, että tuleviin raaka-ainetarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan. ETSK kehottaa siksi toteuttamaan kiireellisiä lisätoimia, joilla tuetaan ja rahoitetaan tutkimusta ja kehitystä mm. kriittisten raaka-aineiden korvaamisen, luonnonvarojen kulutuksen vähentämisen ja tuotteiden tehokkuuden parantamisen alalla. ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdottaman, EU:n kriittisiä raaka-aineita koskevan säädöksen kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan ja katsoo, että EU:n valvontaa, riskinhallintaa ja hallinnointia kriittisten raaka-aineiden alalla on parannettava. Lisäksi komitea on sitä mieltä, että kriittisiä raaka-aineita koskevia EU:n ulkoisia toimia olisi tehostettava kohdennetuilla strategisilla kumppanuuksilla kolmansien maiden kanssa, kahdenvälisillä tai alueellisilla kauppasopimuksilla ja -neuvotteluilla, alakohtaisilla sopimuksilla, kehitysyhteistyöllä ja monenvälisillä aloitteilla.

3.3 EU:n olisi ilmastonmuutoksen torjunnan edelläkävijänä voitava käsitellä alueellaan tuotetut jätteet sen sijaan että se vie niitä muualle. Rautametallijätteen (rauta- ja teräsromun) vienti kasvoi vuonna 2021 kuitenkin 113 prosenttia verrattuna vuoden 2015 tasoon. Se oli 19,5 miljoonaa tonnia, ja sen osuus kaikesta EU:n jäteviennistä oli yli puolet (59 prosenttia). ETSK panee merkille ongelman, joka liittyy romun laittomaan vientiin Euroopasta ja EU:n ulkopuolella valmistettujen tuotteiden epäilyttävään jälleentuontiin.

3.4 Energian ja raaka-aineiden hintojen noustessa ETSK korostaa, että raaka-aineiden louhintaan verrattuna kierrätys vähentää merkittävästi energia- ja kasvihuonekaasupäästöjä. Komitea toivoo, että otetaan käyttöön toimintapolitiikkoja uusien kierrätyslaitosten rakentamiseksi ja olemassa olevien laitosten teknologian parantamiseksi muun muassa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien puitteissa. ETSK katsoo, että uusia kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja varten olisi koko arvoketjussa otettava käyttöön verokannustimia kiinnittäen erityistä huomiota pk-yritysten ja startup-yritysten tärkeään rooliin siirtymässä.

([2]) EUR-Lex, komission tiedonanto ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen”, COM(2021) 350 final.
([3]) EUR-Lex, Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma – Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta.

3.5 Komitea on tyytyväinen siihen, että helmikuussa 2021 käynnistettiin maailmanlaajuinen kiertotalousallianssi GACERE niiden hallitusten yhteenliittymänä, jotka tekevät yhteistyötä kiertotalouden parantamiseksi ja oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi. ETSK katsoo, että järjestön jäsenpohjaa olisi laajennettava, sillä luonnonvarojen kestävän hoidon turvaamiseksi tarvitaan lisää maailmanlaajuisia toimia.

4. **Oikeudenmukainen siirtymä**

4.1 Vihreään ja digitaaliseen talouteen siirryttäessä on muistettava, että joillakin alueilla ja sektoreilla on erityisiä sosioekonomisia vaikeuksia ja että metalliteollisuudella on työllisyys- ja osaamishaasteita. EU:n yritykset ja työntekijät tarvitsevat tehostettua tukea voidakseen selviytyä uusien liiketoimintamallien vaatimuksista ja valmistautua paremmin tuleviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Lisäksi kiertotalouteen perustuvassa siirtymässä on estettävä työolojen ja -ehtojen vääristyminen. Komitea katsoo, että kohdennettuja toimintapolitiikkoja olisi kehitettävä ja julkisia investointeja edistettävä edelleen kaikissa jäsenvaltioissa kestävän kehityksen ja oikeudenmukaisen siirtymän tukemiseksi.

4.2 ETSK on kannattanut oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin hyväksymistä osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelman investointisuunnitelmaa ja pitää sitä olennaisena välineenä sen varmistamiseksi, että ketään ei jätetä jälkeen ilmastoneutraaliin talouteen siirryttäessä. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin ensimmäinen pilari) hyväksyminen on merkittävä edistysaskel.

4.3 ETSK katsoo, että työmarkkinaosapuolilla, kansalaisyhteiskunnalla ja teollisuusjärjestöillä on erittäin tärkeä rooli oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin täytäntöönpanossa ja seurannassa ja myös viranomaisten tietoisuuden lisäämisessä kansalaisten ja yritysten erityistarpeista. Komitea toivoo EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisten, teollisuuden sidosryhmien ja alan kansalaisjärjestöjen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön tehostamista.

4.4 Työmarkkinaosapuolilla on kaikilla tasoilla erittäin tärkeä rooli oikeudenmukaisen siirtymän strategioiden neuvottelemisessa yritysneuvostoissa tai muissa asiaankuuluvissa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun elimissä. Ne pystyvät parhaiten kartoittamaan työpaikkojen syntymistä ja katoamista sekä analysoimaan ja ennakoimaan työvoiman tulevia koulutus- ja täydennyskoulutustarpeita. Tällä hetkellä kiireisimmät tarpeet koskevat työntekijöitä, jotka ovat erikoistuneet pitkäikäisten tuotteiden kierrätykseen, suunnitteluun ja valmistukseen sekä jätehuoltoon ja edistyneeseen lajitteluun.

5. **Jätteet, jätepuitedirektiivi ja jätteensiirtoasetus**

5.1 Jätteellä on tärkeä asema uusioraaka-aineiden hyödyntämisen kannalta, ja näin ollen se edistää EU:n kiertotaloutta ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, vähentää riippuvuutta tuoduista primaariraaka-aineista ja säästää luonnonvaroja. Samalla se auttaa vähentämään primaariraaka-aineiden louhintaan ja prosessointiin Euroopassa tarvittavan energian kulutusta ja pienentämään hiilidioksidipäästöjä rauta- ja muun teollisuuden alalla.

5.2 EU:n jätepuitedirektiivin tuleva tarkistaminen on tärkeää sekä kotitalouksien että teollisuuden kannalta, sillä sen tavoitteena on parantaa ympäristön ja kansanterveyden suojelua jätehuollon vaikutuksilta, vähentää jätteen määrää, lisätä uudelleenkäyttöä ja parantaa erilliskeräystä uudelleenkäytön valmistelun ja korkealaatuisen kierrätyksen edistämiseksi.

5.3 ETSK katsoo, että jätepuitedirektiivissä olisi määriteltävä asiaankuuluvat kriteerit Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja ne olisi sitten yhdenmukaistettava EU:ssa. Komitea katsoo, että epäselvyyksien ja päällekkäisyyksien välttämiseksi tarvitaan johdonmukaisuutta muun lainsäädännön, erityisesti ESPR:n ja EU:n jäsenvaltioiden lainsäädännön, kanssa.

5.4 Sisäisesti siirretyn jätteen määrän kasvu ja nopeammat menettelyt johtavat rauta- ja muiden materiaalien laajempaan kierrätykseen EU:n sisällä, mikä lisää niiden kilpailukykyä ja auttaa vähentämään niiden kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi komissio on arvioinut, että kierrätyksen ja uudelleenkäytön alalle syntyy 9 000–23 000 uutta työpaikkaa.

5.5 ETSK on jo todennut, että ”laadukkaan kierrätettävän jätteen vienti – – on vahingoksi EU:n kestävyydelle ja heikentää sen maailmanlaajuista kilpailukykyä, kun ulkoisille kilpailijoille annetaan arvokkaita resursseja” ([4]). Jotta sisäisen jätteen määrän lisääntymistä voitaisiin hyödyntää täysimääräisesti, komitea kehottaa tarjoamaan rahoitusmahdollisuuksia tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten, jotta voidaan kehittää uutta teknologiaa uudelleenkäyttöä ja kierrätystä varten sekä rakentaa huipputason jätteenkäsittely- ja kierrätyslaitoksia.

5.6 Jätteiden vienti EU:sta olisi sallittava vain, jos kohdemaan ympäristö- ja sosiaalinormit vastaavat EU:n normeja ja niitä noudatetaan tinkimättä. Romuvuotoa on ehkäistävä tiukentamalla valvontaa EU:n rajoilla, kun taas vietyyn jätteeseen olisi sovellettava tiukempia avoimuussääntöjä ja sen käsittelyyn ja normien noudattamiseen liittyvät tiedot olisi asetettava julkisesti saataville. ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen kolmannen osapuolen suorittamista EU:n ulkopuolella sijaitsevien jätteenkäsittelylaitosten tarkastuksista ja maakohtaisista tarkastuksista ja on jo vaatinut, että ”työmarkkinaosapuolten ja asianomaisten kansalaisjärjestöjen olisi oltava osallisina tarkastusmenettelyissä” ([5]).

5.7 Komitea katsoo, että luokittelukysymyksiä olisi valvottava erityisen tiukasti siltä varalta, että jätteiden viejät yrittävät luokitella nykyisen jätevientinsä uudelleen jätevaiheen päättymisen jälkeiseksi vienniksi. Tällainen riski voisi vaarantaa komission ehdottaman jätteiden vientiä koskevan uudistuksen kokonaisuudessaan.

5.8 Paikallisten jätteenkäsittelyolosuhteiden ja -määräysten ennakkoseuranta tai tehokkaat jälkitarkastukset olisi asetettava etusijalle ja pantava täytäntöön. ETSK kehottaa ottamaan käyttöön asianmukaisia ja tehokkaita suojamenettelyjä viennin keskeyttämiseksi siinä tapauksessa, että vaaditut edellytykset eivät täyty.

5.9 Komitea kehottaa lyhentämään tarkistetun jätteensiirtoasetuksen kaksivuotista siirtymäaikaa. Ehdotettu 30 päivän määräaika, jonka kuluessa kauttakulkumaan toimivaltaisten viranomaisten on esitettävä hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoa koskevat perustellut vastalauseensa, olisi lyhennettävä kymmeneen päivään toimivuuden varmistamiseksi ja tarpeettomien viivästysten välttämiseksi. Lisäksi ETSK vaatii ottamaan käyttöön selkeän rajoituksen, jolla näitä viranomaisia estetään vastustamasta samaa siirtoa useammin kuin kerran.

5.10 Ympäristövaikutusten toteutumisen varmistamiseksi ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa soveltamaan samoja tiukkoja kriteerejä sekä OECD-maihin että OECD:n ulkopuolisiin maihin, kun on kyse jätevientiä koskevista ympäristösitoumuksista.

5.11 Jätteensiirtoasetuksen nykyisten täytäntöönpanomenettelyjen puutteet ovat johtaneet siihen, että järjestäytyneiden rikollisryhmien suorittamat laittomat jätteiden siirrot ovat lisääntyneet, ja niiden osuus on arviolta 30 prosenttia kaikista jätteiden siirroista Euroopassa ([6]). ETSK kannattaa tarkastus- ja tutkintamenettelyjen täytäntöönpanoa sekä kehottaa jäsenvaltioita ja EU:ta tekemään tiivistä yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan uuden EU-strategian 2021–2025 ([7]) mukaisesti.

5.12 Teollisuuden sidosryhmillä ja kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli jätteiden laittomien siirtojen torjunnassa. Ei-luottamukselliset tiedot olisi asetettava kaikkien asianomaisten osapuolten saataville, sillä avoimuuden lisääminen auttaa vähentämään jätteiden laittomia siirtoja.

6. **Ekosuunnittelu**

6.1 ETSK katsoo, että kestäväpohjaisten tuotteiden ekologista suunnittelua koskevaa lainsäädäntöä on vahvistettava, jotta voidaan saavuttaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa ja kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa asetetut EU:n kunnianhimoiset tavoitteet. Ekosuunnitteluasetus tarjoaa EU:n tuottajille mahdollisuuden eriyttää tuotteensa heikommin suoriutuvista tuotteista käyttämällä yhteistä arviointimenetelmää. Teollisuuden asiantuntijoiden ja arvoketjun muiden asiaankuuluvien sidosryhmien osallistuminen on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että kiertotalousajattelua sovelletaan kaikilla tuotesuunnittelun tasoilla, jotta jätteen syntymisen ehkäisemistä ja kierrätysmateriaalin osuutta koskevat vähimmäisvaatimukset tulevat otetuiksi huomioon.

([4]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jätteiden siirroista sekä asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamisesta” (COM(2021) 709 final – 2021/0367 (COD)) (EUVL C 275, 18.7.2022, s. 95).

([5]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jätteiden siirroista sekä asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamisesta” (COM(2021) 709 final – 2021/0367 (COD)) (EUVL C 275, 18.7.2022, s. 95).

([6]) Kysymyksiä ja vastauksia EU:n uusista jätteiden siirtoja koskevista säännöistä.

([7]) Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva EU:n strategia vuosiksi 2021–2025.

6.2 ETSK kehottaa sisällyttämään kestävän kehityksen määritelmään myös sosiaaliset näkökohdat, jotta se ei kattaisi pelkästään ympäristövaatimuksia, kuten tällä hetkellä. Sosiaalisten näkökohtien olisi oltava kansainvälisten työnormien (esim. työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen kunnioittaminen) mukaisia.

6.3 Uusioraaka-aineiden ja sivutuotteiden käyttö olisi tunnustettava ekologista suunnittelua koskevan asetuksen puitteissa, koska niiden avulla voidaan edistää merkittävästi EU:n ilmastonmuutospolitiikan tavoitteiden saavuttamista. Myös tuotteiden ja niissä käytettyjen materiaalien kierrätettävyyden suunnittelu on avainasemassa kierron ja korkealaatuisten uusioraaka-aineiden saatavuuden lisäämisessä.

6.4 Digitaalinen tuotepassi on keskeinen väline, jolla asiakkaille tarjotaan merkityksellistä tietoa tuotteiden kestäväpohjaisuudesta. Sen avulla suojataan myös tuottajien teollis- ja tekijänoikeuksia, estetään tietojen väärinkäyttö ja vältetään viherpesua. Vankka, luotettava ja kattava tietokanta on olennaisen tärkeä tällaisen tiedon tarjoamiseksi sekä perinteisillä että verkkomarkkinoilla.

6.5 Lisäksi tuotteiden käyttöiän pidentämisestä tulee yhä tärkeämpää Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn kannalta, varsinkin kun EU on usein riippuvainen kolmansista maista. ETSK katsoo, että tuote- ja kehitysinvestointeja sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia on vahvistettava ja että niitä on tuettava taloudellisesti.

7. **Rakennustuoteasetus**

7.1 Rakennustuoteasetuksen tarkistus tarjoaa yhdessä ESPR-ehdotuksen kanssa mahdollisuuden yhdenmukaistaa rakennusalan eri markkinasektoreiden tuotteiden kestäväpohjaisuuden tavoitetaso. Vaikka rakennustuotteita koskevassa asetusehdotuksessa tunnustetaan kierrätettyjen materiaalien käytön merkitys, myös sivutuotteiden käyttö voi auttaa vähentämään riippuvuutta ensisijaisista luonnonvaroista, minkä vuoksi se on otettava huomioon tuotteen suorituskykykriteereissä.

7.2 ETSK katsoo, että ympäristökestävyyttä koskevien ja sosiaalisten vähimmäisvaatimusten sisällyttäminen rakennustuoteasetukseen yhdessä merkintöjen ja markkinakannustimien kanssa loisi tasapuoliset toimintaedellytykset kestäväpohjaisille tuotteille ja varmistaisi niiden asianmukaisen tunnistamisen.

7.3 Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevissa kriteereissä olisi sovellettava rakennustuoteasetuksen nojalla vahvistettuja suoritustason kynnysarvoja. ETSK katsoo, että ympäristöä säästävillä julkisilla hankinnoilla on keskeinen rooli kiertotalouden mallien vauhdittamisessa, kestävyyden edistämisessä ja EU:n markkinoiden luomisessa kestäväpohjaisille tuotteille. ETSK on vakuuttunut siitä, että rakennustuotteiden yhdenmukaistettu standardointi EU:ssa tarjoaa johdonmukaiset puitteet kaikissa jäsenvaltioissa sekä parantaa kestävyyttä, korjattavuutta, turvallisuutta jne. koskevaa avoimuutta.

7.4 ETSK korostaa, että rakennusalalla tällä hetkellä käytettäviä arviointimenetelmiä ei ole täysin yhdenmukaistettu, mikä voi johtaa erilaisiin tuloksiin eri puolilla EU:ta ja siten vertailukelpoisuuden puutteeseen. Ennakkoedellytyksenä on parantaa rakennustuotteiden ympäristötehokkuuden arviointien johdonmukaisuutta ja vertailtavuutta. Komitea pitää tuotteiden ympäristöjalanjälkeä koskevan menetelmän ([8]) kehitystä myönteisenä, sillä se voi auttaa näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

7.5 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen edistää useita lainsäädäntöehdotuksia, jotka koskevat tuotteiden korjattavuuden parantamista, tuotteiden elinkaaren pidentämistä, energiamerkintöjen käyttöönottoa ja korjauspalvelujen tarjoamista kuluttajille.

8. **Pakkaukset ja pakkausjätedirektiivi**

8.1 On tärkeää varmistaa, että kaikki markkinoille saatettavat pakkausmateriaalit ovat joko kierrätettäviä tai uudelleenkäytettäviä. Pakkausten kierrätettävyyttä koskevassa suunnittelussa olisi huomioitava kierrätysasteen lisäksi se, miten pitkälti materiaalit ovat kierrätettävissä ilman että ne menettävät luontaisia ominaisuuksiaan ja missä määrin primaarimateriaalit voidaan korvata. Tämä auttaa varmistamaan laadukkaan kierrätyksen käyttöiän lopussa. Pakkausmateriaalien kierrätettävyys olisi otettava huomioon laajennettua tuottajan vastuuta koskevissa järjestelmissä ympäristönäkökohtien perusteella mukautettuja maksuja käyttäen.

([8]) Komission suositus (EU) 2021/2279, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, ympäristöjalanjälkeä koskevien menetelmien käyttämisestä tuotteiden ja organisaatioiden elinkaaren ympäristötehokkuuden mittaamiseen ja siitä tiedottamiseen (EUVL L 471, 30.12.2021, s. 1).

8.2 Vaikka kierrätysmateriaaliosuudella on merkitystä uusiomateriaalien kysynnän lisäämisessä, teräspakkausten osalta on jo olemassa hyvin toimivat uusiomateriaalimarkkinat ja teräspakkausten kierrätysaste on jo yli 84 prosenttia. Näin ollen velvoite lisätä kierrätysmateriaalin osuutta voi itse asiassa lisätä kasvihuonekaasupäästöjä, jos romua on kuljetettava pitkiä matkoja ja siirrettävä erilleen muista lähdevirroista.

Bryssel 24. tammikuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG